

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az áttalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDAJA (Iskola-utca 4. sz.)

A párbaj.

(x) Meglepetve olvastam ma a lapokban a debreczeni ev. ref. egyházkerületi gyűlés következő határozatát: *Oly főiskolát tanuló, a ki párbajra kihívást elfogad, vagy párbajozik, az intézetből kikapottnak tekintendő. Egyszermind az ügyési és a rendőri hivatalok felhívására segítségül az esetleg megtörtént párbajok kiderítésére, sőt az akadémiá igazgatóságára a hírlapokból is tartozik tudomást venni a párbajesetekről, hogy az ifjúság párbajozásának lehetőségét mindenképp megakadályozzák.*

Tisztelettel emeljük meg kalapunkat és hajtjuk meg fejünket e bölcös határozat előtt. Annyit beszéltek a közép-kor sötétségéről, butaságáról, meg arról a világosságról, mely a szellemekről szétlépte ezt a rabszolgasötétséget s ime a párbaj intézményében itt látunk még egy darab sötét középkort, a melynek homályát még mindig nem sikerült szerteszélni. Mikor a vád alatt álló embereket forró vízbe mártották, mikor tüzes vaslemezeket jártattak, mikor vízbe dobták, várva, hogy Isten az ő kedvükért, szeszélyükért csodát fog művelni és megváltoztatja a természet rendjét s a vádlott ha ártatlan, sértetlenül fog kiemelkedni a próba alól, — mondom, mikor az emberek ilyen cselekedtek, rájuk mondtuk, hogy középkori sötétségben leledzettek, lelki szegénységüknek róhatjuk fel cselekedeteiket, de hogy most, a felvilágosodás annyiszor hangoztatott korszakában miként történhetnek ilyen dolgok, pláne a legfelvilágosodottabbak, a legliberálisabbak körében, ezt nem értjük, legfeljebb onnan magyarázzuk meg, hogy a hazugságok korszakát éljük.

A párbajmánia rohamosan terjedő nyavalya. A kinek rossz lábón áll a becsülete, a ki oly hibát tett, a miért az emberek méltó nehezteletését vonja magára, párbajra hi, a kinek a tyukszemére hágnak, vagy a kire ferde szemmel tekintenek, segédeit küldi hozzád, verekedni hi karddal vagy pisztolylyal, hogy megfoltozzák a becsületet, mint egy lyukas cipőt. Aztán lönek egy-két lyukat a levegőbe Komjáthy-féle pisztolyaikkal, vágnak egy akkora sebet, a melyből nagy nyomkodásuk után egy kis vér is kiserked és a becsület fazeka össze van drótozva, a világ meghajol előtte, sőt tisztelettel állasz előtte, mintha a megreparált becsület többet érne annál, a melyet foltozgatni nem kell.

A papnak, annak szemébe vágják, hogy a rajta esett sérelmét meg ne

merje torolni se szóval se tollal, mert hiszen a kihívást úgy sem fogja elfogadni, párbaj nélkül pedig igazi becsület nem létezik. Azt természetesen elefejtik meggondolni, hogy igazi lovagias ember, a ki legalább olyannak akarja magát tartani, soha nem fog kényszeríteni egy papot olyan megtorlásra, a melyből a mai ferde fogalmak szerint párbajnak kellene létrejönni.

A párbaj, különösen a mai formájában komédia, sőt többi a komédiánál, ostobaság, számárság. Kérdezzünk meg bármily komoly embert, ha tényleg hódol is ennek a furcsa intézménynek, őszinteségében csak ilyen véleményt fog róla mondani. Mert vagy van becsülete vagy nincs. Ha van, akkor kár érte párbajozni, kár kitenni magát annak, hogy élethosszat koldussá legyen, vagy pláne lelőjjék s megfossa a társadalmat egy hasznos tagjától, talán családját, reája szorult feleségét, apró gyermekeit egyedüli támaszuktól. Ha pedig nincs becsület, mert elvesztette, eltékozolta, akkor hiába párbajozik, hiába lö le, szur le akárhányat, a tisztességes emberek szemében becsületes, tisztességes emberré magát kinőni nem fogja soha, legfeljebb krakélernek tekintik, a kit kerülni kell.

A párbaj akárhányszor gonosz visszavélés eszköze is, Hitvány ember akárhányszor kivágja magát vele, összetépett, vagy gyanuba fogott becsületét annak az ürve alá rejti. Ha gyanakszanak rá, párbajra hi, s mintegy terrorizálja az igazságosan büntetni akaró közvéleményt, kibujik olyan helyzetek alól, a melyek egyébként semmivé tették volna.

Annak van értelme, ha valaki a sértő félre ököllel, bottal, székkal támad a sértés pillanatában. Vagy megtorolja a sértést, vagy legyőzik, de a vadallati ösztönnek szabad kifolyást engedett, azonban az, hogy valaki öntudatosan, előre megfontolt szándékkal menjen olyan helyzetbe, a melyben az életét veszélyezteti ugyan, de a becsületét megtisztítani nem fogja soha, az bűn Isten, önmaga és hozzátartozói ellen. Ezért tiltotta mindenkori az Egyház s tiltja ma is.

De hát a liberalizmussal vele jár, hogy az Egyház törvényét, szabályát csak azért se kövessék. Legyen az bármennyire bölcös és helyes, de mert az Egyházé, inkább százszor beleüti fejét a falba, csak az Egyháznak, a fogadott ellenségnek ne kelljen hódolni.

Ausztriában óriási akció indult meg a párbaj megszüntetésére. A komoly

katolikusok milliói fognak kezét ellene. Nálunk a „jó“ katolikusok párbajoznak, a debreczeni kálvinisták, sőt az igazi keresztény egyetemi hallgatók is életrevaló akciókat indítanak ellene. Meglátjuk, így lesz-e eredménye?

Megint Csúcs István.

Mióta Ráczalmáson a „honzát“ utólszor megmentették, a szent szabadság szeplőtlen evangéliomát újból kihirdették és Paizs dr. szivarjait szívták, Csúcs István káplán szereplését senkiesem kísérte figyelemmel egyházi feltebbvalóin no meg a kazárokon kívül. Az elsőket bizonyára örömmel töltötte el a látvány, melyet az ifjú pap nyújtott, a mint a hívek szeretetétől könyezve misézett, hirdette az Isten igéjét, keresztelte a kisdedeket, tanította a gyermekeket, vigasztalta a betegeket, erősítette a világtól való készülöket, könyörgött a meghaltak lelkeidvéért és — kérte az Isten áldását a maga munkája és hívei számára. Ezt tetté és egyebet semmit, s ezért mondjuk, hogy illetékes fellebbvalói meglegedéssel tekintettek működésére.

Azaz, hogy még valamit tett Csúcs István, mit már nem lett volna szabad tennie, a reábított híveknek, a ráczalmási keresztény magyarknak anyagi jólétét is szíven viselte, fogasztási szövetkezetet szervezett a nép kiszípolozásának megakadályozására. S ez már nem tetszett! Kinek? Talán előljáróinak? Oh nem! Ezek e téren is meglegedéssel szemlélték az ifjú káplánt. Más czirkulusokat zavart ő, a vakmerő; az Egán népének czirkulusait.

Hogy e czirkulusok alaposan turbálva vannak, azt a bizonyos türelmes és békés körök szeretetteljes ovációi ellen káplánjukat védő s a szövetkezeti boltból naponkint hazakisérő ráczalmási legények tudnák legjobban megmondani.

Mivel bizonyos öklök keményebbek bizonyos kőponyáknál, az a káplán e tekintetben nyugodtan alszik, tehát más irányban indult meg ellene az akció. Dr. Paizs Gyula legszenvedélyesebb fejérvári tisztelője lapjából tudjuk meg, hogy Csúcs István neve immár a vármegyei közigazgatás aktaiban is szerepel.

S micsoda alapon? A vallásfelekezeti türelmetlenség széles alapján, a más vallás elleni izgatás alapján. Mit is tett tehát Csúcs István? Az iskolában hitoktatás alkalmával a kath. vallás és anyaszentegyház igazságát hangoztatta! Mivel pedig ezt tette, eo ipso feldúlja a felekezeti békét, konkolyt hint az ifjúság ártatlan szívébe, ergo . . . távozzék.

Nem tudjuk, honnan e nagy vihar, de úgy érezzük mintha palesztinai szellők is fújdógnának.

No de félre a tréfával, beszéljünk komolyan. Nemesak lapunk olvasói közt, de még

másutt sem tudunk olyan szerény tehetségi embert képzelni, ki képes volna elhinni, hogy ha egy pap a saját vallásának igazságát védelmezi, az már felekezeti türelmetlenség legyen. Avagy lehet ez talán másként is?

Mivel nem tudjuk ki a gondolat feltalálója, egyelőre a „Székesfehérvári Hírlap”-ot kérjük fel, mutasson nekünk egy akár kath. papot, akár református vagy lutheránus pástort, egy zsidó rabbit, vagy kvekker apostolt, ki növényedéi előtt a saját vallását szidja és hamisnak állítja. Ha akad ilyen, ugy bizonyára nem róla a Lipótmezei ház vezetősége, mert ellenkező esetben már rég nem járna szabadon az illető.

S ha ennek ellenkezője vétek volna, oly nagy vétek, hogy érte — bár csak iskolában történt a dolog, — egy káplán elhelyezése kívánatos. akkor a „minorai ad mains” a „Magyar Szó” f. évi október 31-iki számának összes munkatársai (lehetnek vagy 200-an) Szász-Károlytól kezdve le egészen a piripócsi tiszteletesig a Spitzbergákra, vagy legalább is „buria” hegyei közép-expediciókban, lévén azon nyilatkozatokban egyéb is Luther Márton 95 kemény pontozatának dicsőreténél.

Értsük tehát röviden jól meg egymást. Ez a mód sem nem elég okos, sem nem elég izlésses egy hívei jóléteért buzgólkodó fiatal pap befektetésére.

Esküdtzéki tárgyalás.

A csütörtöki, momentumokban s meglátó jelenetekben gádzag tárgyalásnak folytatásaképen adjuk a következőket:

A tanuk vallomásai után Juraszek János kir. ügyész betervezi kérdéspontjait, melyekre az esküdtzeknek szavazatát kéri. Esküdttek visszavonulnak s másfél órai tanácskozás után új kérdéspontokat nyújtanak át a bíróságnak; melyek a hozandó verdiktnek árnyékát már előre vetették. Az élelétáru vádló azért kéri a bíróságot, hogy az általa javasolt pontokat, mint melyeknek nagy fontosságot tulajdonít, elfogadni méltóztassék. Védő ügyvéd dr. Szabady József belenyugszik a bíróság bőles megállapodásába. A bíróság rövid időre visszavonul s kihirdeti a vádló által betervezett pontokat elfogadottaknak. Most elhangzik a vádbeszéd, melylyel a kir. ügyész valóságban remekelt. S ha hozzágondoljuk, hogy ennek megtartására csak a tárgyalás napján kapott megbízást, kétszeres kötelességünk elismerésünket és hálánkat kifejezni a kitünően teljesített munkaért. Kérdhetne volna-e fűszegesebben mint a hogy maga az Isten szólott?:

„Tiszteljed atyádat és anyádat, hogy hosszú életi lehess a földön.” „Ez a tízparancsolatnak egyike.” Így szól, nem a földi törvényhozó, hanem a legmagasabb törvény. S ha e törvénynek erejét Tüdő József szenvedélye le nem győzte volna, sem az esküdt urak, sem én, de Tüdő József sem volna itt.

1900. évi október 3-án a reggeli órákban Kálozon egy szörnyű hír terjedt el a községben, a mely később valóban bizonyult. A hír az volt, hogy Tüdő József agyonlőtte édes apját. Ez a legrövidebb tényállás, melyen változtatni nem lehet. Ezen hír alapján Tüdő József ellen az eljárás megindított s most ide került Tüdő József önk elé, hogy határozzanak a feleért, vajjon bűnös- és büntetendő-e ő?

A rövid tényállás a tanuk vallomásából — a menüiben ezen vallomásokból az igazságot kihámozni lehet — az, hogy Tüdő István egy könnyelmű, gyarló ember volt, a ki részegségben tört, zúzott mindent, a mi eléje akadt, üldözte nejét és gyermekeit, de a ki józan állapotban nagyon jó ember volt, szerette családját s szeretetteljesen, nagyon szerette fiát, Tüdő Józsefet, a mint ezt vádlott maga is vallotta. Ezen fia majd tíz évben keresztül távol volt a szülői háztól, távol volt Tácson nagyszüleitől. Most is őszszel egyenesen az apja

kívánására jött haza, a ki szüretelni akart, a ki büszke volt arra, hogy neki már nagy katonasorban álló fia van, s a ki azt akarta, hogy fia, az ő büszkesége, szüretkor otthon legyen és neki segédkezzen. A fia tehát hazajött, s egy hétig ücsög és békesség is volt a háznál. De az apa rossz szokásával, az ivással felhagyott nem tudván, ismét csak ivott. Október harmadikán reggel ittas fővel jön ismét haza, szőrtőlódik, a vádlott egyik testvérét, Tüdő Juliannát rít kifejezésekkel anyjukért üzi. Tüdő József, ki két testvérével a kertben krumpli szedéssel volt elfoglalva, szegyelette, hogy apja részeg állapotban ismét valami botrányt csinál, felébredt erre a férfi, s megfogamzott benne a gondolat, hogy nem engedi magát elüzeni, rászól békítőleg édes atyjára, hogy menjen be a házba, s ne csufoskodjék ott a barmész nép láttára, de az apa, a kit a bór megfosztott esztől, nem hallgat a békítő szóra, hanem f. l. felé megy puszta kézzel, s a fia nem hogy kitérne atya elöl, de felemeli a kezében levő kapát, kétszer sújt azzal, s megölte azt az atyát, a ki neki életet adott. Nagy dolog az, midőn a szenvedély a fiuban legyőzi a szülői szeretetet, s a fia most arra akarja Önököt kéri, hogy sanalják őt az apagyilkost. Nincs szorosabb kötelek a gyermek és a szülő közti köteleknél. Részeg volt az apa, ez igaz, de vajjon ezen részegség annak összes következményeivel együtt ad-e a fiúnak jogot arra, hogy a feléje puszta kézzel közeledő atyával szemben egymásután kétszer használja a kezében levő kapát és pedig oly erővel, hogy az minden esetben halálos kimenetelű sebet ejtsen. A fiúnak kötelessége az atyát védeni minden körülmény között, s kötelessége még az apa bűnét is fedni és takarni. Ha az apa becsutelen lesz, ha elárulja a hazát, a mi szerintem a legnagyobb bűn; nem a fia kötelessége övni őt a megtámadóktól, s elrejtteni oda, a hova az emberek szeme el nem láthat? Tüdő István, a ki bár gyakran, de csak részegségében követett el bűnöket, s a ki, habár családjának többi tagjait bántalmazta is ittas állapotban, de a ki a vádlottat soha nem bántotta, nem adott okot arra, hogy a kapát oly gyilkos erővel ellene fordítsa.

Itt hivatkozik vádló a törvénynek azon szakaszaira, melyek a jelen esetre alkalmazandók, s folytatja: „Nem volt szüksége vádlottnak jogos védelemre, de főleg nem volt szükségé édes atyját kapával agyonütni akkor, amidőn az apa puszta kézzel, ittas állapotban közeledett kapával fölfegyverkezett fia felé olyan kertben, melyben könnyen kitérhetett volna apja dühe elől. Ha Tüdő József eldobja a kapát s a kertből elszalad, de még ha birokra kel is atyjával s így iparkodik őt megfékezni, ma Tüdő István még él s Tüdő József nem került volna a vádlottak padjára.

Tüdő József megtámadva nem volt. Egyik tanu vallomása szerint az apa csak nyult a kapáért, vádlott pedig maga azt vallowta a vizsgálóbíró előtt, hogy azt gondolta, miszerint apja el akarja a kapát tőle venni. Fenyegetésről tehát szó sem volt s nem is lehet; csak arról lehet szó, hogy a jogos védelmet szükséges volt-e alkalmazni ijedtségből vagy zavarodottságból. Helyre sem volt szükség. Nem jogos védelemből, ijedtségből, vagy zavarodottságból üttött vádlott atyjára. De fennforgott — ez az én személyes impressióm — a szegény, a sértett önért, ez birta őt a kapa felemelésére. Arra kérem tehát önököt, hogy az első főkérdésre igemmel válaszoljanak s a másodikra nemmel. Fontos kérdés áll önök előtt s nagyon kívánatos volna, ha az ország szeme most önökön lenne. Az anya szava ne képezzen oly bizonyítékot, mely elfogultta tehetné önököt. Vigyázzanak, hogy határozatukkal nem csak az emberi, de isteni törvényt is meg ne sértsek!”

Hogy e beszéd alatt, mit érezhetett Tüdő József, ki az egész tárgyalás alatt lesütött szemmel ül a vádlottak padján, s kiről nem tagadjuk, hogy részvétet keltő rokonszenves alak, megmondani nem tudjuk, mert szívében nem látunk. De sejtjük, hogy ott a szuronyos börtönőr előtt, az ő lelkiismeretében is lehetett valami, mi őt szurkálhatta folytón.

Egye balzsam lehetett lelkeknek az, mi ezután következett. Dr. Szabady József, ki a védő szerepében veszi át t. i. a szót, s mély hatást ér el már beszéde szövevényével. Tekint. Esküdt bíróság. Mégben tisztelt Esküdt uraim! Nem leplezhetem el — ugymond — mely megindultságomat és elfogultságomat m. t. e. u. most midőn a vad elhangzása után szóra kell nyitni alkaimat, hogy védezcem érdekében elmondjam mindazt, mit jogi maggyozásunk és tudásunk egész erejével elmondani — a védő legelső és legszentebb kötelessége. Ne higgyék Uram, hogy a vad és védelem egymásnak homlokegyenest ellenmondó és ellentétes hivatás kifejezői; oh nem! — mi mindketten ugyanazon jogi és erkölcsi alapon: a való tényállás szilárd talaján állunk és egy czél felé törekszünk: felismerni, felkutatni és kiküzdeni a tisztá, hamisítatlan igazságot, mert utaink lehetnek szétágazók, fellogásunk lehet eltérő, bizonyítékaink lehetnek ellentmondók is, de diadral csak egy juthat: az igazság, mert igazság csak egy van!! E magasztos czél elérésére irányuló törekvésben megittetek Önök, Esküdt uraim egy utat a vad igen tisztelt képviselőjének utmutatása szerint, hol bizonyára megértette Önököt az áldozat kihált tetemének borzongató hidege. Kövessenek most engemet ugyanazon czél felé, de más utakon és en melegebb vidékeken: a családi élet melegen keresztül, — bízva védezcem igazságos ügyének diadalában — felvezetem Önököt egy derültebb magaslatra, hol az Önök pártatlan szava, fennén hirdeti az igazság diadalát! . . . Azt mondám: egy derültebb magaslatra, — a büntető törvény tételes intézkedéseim felül felvezetem Önököt a társadalmat fentartó és örökéleti erkölcsi törvény magaslataira, honnét bírálják Önök el védezcem cselekményét a jogi és az erkölcsi fellogás legszigorub mértékével!

Másfél évtizedet meghaladó védői működésem óta ma először tesz elfogultat az elvállalt feladat nagysága, mintegy tanácsstalanul állók és vissza-vissza cseng fülembe e két szó: apa és — fia!! . . . A fia itt halványan az Önök itélőszéke előtt, — az apa ott künni messze . . . megdermedt tagokkal — hideg földben! . . . Ha vajjon nem rosszul tölténem-be védői tisztemet, ha ócsárolnám az apát, hogy feldicsérhessem a fiut, lealacsonyítanám őt, az elköltözöttet, hogy felemeljem az itt maradtot? . . . Egy percze sem fogom feledni, hogy az apa neve tisztelettel parancsol minden körülmény között és a kegyelet legkisebb megsértése nélkül szigorú tárgyilagossággal taglalom Tüdő József cselekményét a való tényállás szerint, és megvilágítom a jogi és az erkölcsi szempontok szigorú mértékével.

Itt most a kir. ügyész vádpontjait törekszik gyengíteni, illetőleg kimutatni, hogy védezcem a jogos önvédelem határain belül maradt, midőn apja ellen a kapát használta. Majd áttér a befejezésre, a melyben a hosszú tárgyalás alatt már-már fáradni látszó hallgatóságot ismét föl-villanyozta.

Lehetetlennek tartom m. t. Esküdt uraim, hogy Önök felmentő szavukkal vissza ne adják védezcem szabadságát, de ha kiemelhetik is Önök a börtön négy fala közül, és visszaadják az apátlan családnak, de egyet még sem adhatnak vissza: az ember belső életének, a léleknek és a szívnek azt a nyugodtságát, mely nélkül nincs öröm, nincs tiszta érzés az élet küzdelmes, kanyargós útján! Es az én védezcem halvány arcját nem fogja pirosra festeni az élet öröme, az az édes szép világ, hol azok élnek, kiket szeretünk, — a szines remények, melynek szövedékébe belefonjuk a fiatal kor rózsás álmait, a boldogságot és gyönyört; mert jártában-keltében fel fog egyenesedni előtte az kinek egész lénye elszakíthatlanul oda van kötve a fiai szívéhez, az utszelen levő minden sirdomb, annak emlékéit idézi fel, kinek nevéét egész életén keresztül viseli, ki minden hibája és bűne daczára — apja volt! . . . Van-e, kell-e ennél nagyobb szenvedés, mint a bűn nélküli nemes bánat lelkevel az apa életéért — megfútni egy egész életet?! Esküdt Uram! Szívünk nemesebb érzéséből dobjunk oda e sokat szenvedő ifjunak,

hogyan hasznos, derék tagja legyen a társadalomnak! Esküdt Uraim — imámelen az igazság szent nevében — mondják ki a felmentő igent!!!

A kir. ügyész replikája és a védő válaszja után az esküdtek szavazásra vonultak, melynek eredménye fölmentő volt. A kir. ügyész semmisségi panaszt jelentett be, a vádlott pedig az ítélet kihirdetése után szabad lábra helyeztetett.

Ez a meglepő verdikt, melyre dr. Szabady védő — meg vagyunk győződve — magam sem volt elkészülve, neki nem hibája, neki dicősege. Ő valószínűleg parkodott csak tenni, hogy védenze a jogos önvédelmet gyakorolta csupán. És megtartotta a korlátokat, melyeket a védő számára a keresztény erkölcsen fölállított.

Mi a magunk részéről a kir. ügyésszel egy állásponton vagyunk az ügyre nézve, kinek a replikánál kifejezett nagyon szerény óhaja sem érvényesülhetett, hogy mondassék ki a vádlott bűnössége, hisz a bíróság, tekintettel a sok enyhítő körülményre, ugys a legenyhébb büntetést fogja kiszabni. Mi nem tudjuk menteni a fűt az ijedtséggel vagy zavarodottsággal, mert az apa érkezése halatára, az ő tanácsából indultak a kertbe az apa elől. El lehetett készülni arra is, hogy itt is fölkeresi őket, s valószínűleg akkor már megfogamzhatott benne az elhatározás, ha atyja bántalmazni fogja, ő megmutatja, hogy férfi és nem enged, s meg szabadítja a családot kinzójától. Ha tudott ő a felkapazott 12 lépést hátrálni a feyvertelen apa elől, mennyivel inkább tudott volna megfordulva a mindenfelé nyílt kerten keresztül el is menekülni. Bizonyára gyorsabb lábai vannak a fiatal legénykének, mint a megtermett, s az italtól most ugys pityókás apának. A moderamen inculpatae tutelae megköveteli, hogy védelmem az alkalmazott erőszaknak megfelelő legyen. Egy részeg apának pusztá öklei a 19 éves egészséges fiu kapájával nem áll arányban. Nagyon sajnálatos dolog, hogy a vad és védelem között, hogy mi dörbörödik ki erősebben, az esküdtek észre nem vették a miben pedig nekik, a családapáknak a közfelfogás is segítségükre lehetett volna, a mely megborzad a szónak hallatára is: „apagyilkos”, sőt még attól is, hogy kezét a gyermek ellen egyszerűen felemelje. — Királyi ügyész ur kérem ne óhajtja, hogy az egész ország ide nézzen, inkább azt, hogy forduljon el s tőlünk példát ne tanuljon, te pedig 19-ik századnak dédelgetett ördöge: anyámszónyos humanizmus arra kérünk, azaz dehogyan kérünk, megteszed te magad is. Mond a rabló s gyilkos népnek: Most már bántan előre a megkezdett pályán. Itt vagyok én is készen tartom számotokra a pálmát. Az esküdszék, ha így folytatja, nem sokára megbömlik minden társadalmi rend. A jogász-világ általában azt óhajtja az esküdszék intézményére nézve, hogy bár lehetne szalmát gyújtani alája és kipusztítani a világból. Mi ezt egyelőre még nem óhajtjuk, mert tovább akarjuk tanulmányozni még.

UJDONSÁGOK.

— **Az orleáni herceg Alcsuthon.** Lajos Fülöp orleáni herceg feleségével, Mária Dorottya hercegnővel ma Bécsen át Alcsuthra utazott.

— **A Vörösmarty ünnepéről.** Im már csak rövid két-hét választ el bennünket attól a nagy mozgalommal előkészített Vörösmarty-ünnepeltől. A bizottságok lázasan dolgoznak, ülészeknek, tanácskoznak egyre-másra. Az elszállásoló bizottság is megkezdte már működését. Tevékeny s fáradhatatlan főkapitányunk Red István a legnagyobb szorgalommal buzdoklik a bejelentett vendégek elhelyezésén, de bizony az eredmény nem a legkedvezőbb. Mintegy 260 bejelentett vendég van már eddig, ebből körülbelül 100 már keresett maga magának szállást, a többi pedig elhelyezésre vár. Csodálkozással hallottuk azt, hogy egész napi utánjárás után csakis 18, mond tizenhatsz vendéget lehetett elhelyezni a városban. Hogyan? Hát ebben a nagy városban nem lenne több embernek hely? Hát nem akadna

itt közöttünk több olyan áldozatkész polgár, ki lakosztályát a mennyit nélkülözhet, egy-két napra átengedné a bizottság kérésére. Hát a hires sokat emlegetett magyar szives vendégszeretet háttérbe szorult volna, vagy talán már nem is létezik? Örömmel regisztráljuk ennek ellenében azt, hogy vannak számossan, kik nemcsak egy, hanem két, három, sőt több vendéget is fogadtak. Kérjük a közönséget ez utón is, hogy fogadja jó szívvvel a szállásoló bizottság kérését s legyen segélyre az elhelyezés megkönnyítésével a bizottság munkájának. Igaz, hogy a téli idő bizony némileg kellemetlenséget okoz, de tekintsenek el az alkalommal a dolog ezen oldalától és vegyék tekintetbe az ünnepély magasztos és fontos rendeltetését és munkálkodjanak közre annak sikeressé tételében. Egyben itt emlékezzünk meg arról is, hogy a tégnap országgyűlésen Perzel Dezső házelnök bejelentette, hogy a székesfejvári Vörösmarty emlékünnepe a Házhoz érkezett meghívó folytán részvételre jelentkeztek: Abrányi Kornél, Feilitzsch Arthur báró, Földváry Miklós, Madarász József, Major Ferencz, Makfay Géza, Molnár János, Nyégre László és Rossivál István képviselők. A jelentkezett képviselő urak Perzel Dezső vezetése mellett fognak az ünnepélyen részt venni a Ház küldöttségeként. Egerszernind felhatalmazást kér arra nézve is, hogy a képviselőház kegyelel-jelű Vörösmarty Mihály szobrára az alkalommal koszorút tessen le. — Az emlékünnepre meghívta továbbá a rendezőbizottság Arad városát is. A tanács azt ajánlta a közgyűlésnek, hogy az ünnepen Arad Institoris Kálmán főjegyző és Deutsch Bernát törvényhatósági bizottsági taggal képviseltesse magát. — A Klotild társaskör Vörösmarty-ünnepélyt rendező bizottsága is elhatározta, hogy Székesfejvárra Vörösmarty Mihály szobrára díszes koszorút küld, továbbá, hogy a jövő hó végén egy nagyszabású estélyt rendez, melynek tiszta jövedelmét részben az emelendő Vörösmarty-szobrara, részben a hirlapírók nyugdíj-intézeté javára fordítja. A körlekes hangu felhívást intézett a főváros és vidék köreire, melyben a december 2-ikán az új városláza dísztermében tartandó Vörösmarty-ünnepélyen való részvételre hívja fel őket. A rendező bizottság a képviselő-házat és a fővárosi tanácsot is felkérte, hogy magukat ünnepélyükön képviseltessek.

— **A cisterciak új főapátja.** A cisterci rend legutóbbi egyetemes káptalanja főapát választásra gyűlt össze s dom. Amedeus de Bie bornhelm vagy lieu-s. Bernard-i apátot választották meg főapátjának. A választáson jelen volt Vajda-Ödön zirczi apát is. A nagykáptalan tagjait a szent atyának Agliardi bibornok mutatta be. A pápa gyönyörű latin allocúzióban buzdította a cisterci rend főnökeit, hogy a szent Bernát szellemében való működést leikessen folytassák.

— **Uj vármegyei bizottsági tagok.** A részint elhalálozott, részint távozásuk folytán lemondott megyei bizottsági tagok helyébe a folyó hó 15-én megejtett választások alkalmával a következő új tagok kerültek: Erősbiben Farkas József plebános. 62 szavazattal dr. Károlyi Gyula körösvári 42 szavazata ellenében; Szabad-Battyánban Pirchán Gusztáv nyug. gazdatiszt 78 szavazattal Ferenczi János jegyzőnek 46 szavazata ellenében; Csákváron Demótör Géza tb. főszolgabíró 44 szavazattal, Rácz Endre róm. katli. lelkes 1 és Kövessy Béla ág. ev. lelkes 1 szavazatával szemben; Duna-Adonyban Csöngedi Gyula plebános 123 szavazattal, Török János 31, Kállér János 1, Balkovics István 1 és Mészöly István 1 szavazata ellenében; Lrdén Seydel Domonkos 143 szavazattal, Sárközi István 122 szavazatával szemben; Szent-Mihályon Tóth Dezső uradalmi kasznár egyhangú választással lett megyei bizottsági tag.

— **Az ev. ref. nőegylet jótékonyági ünnepélye.** Vettük a következő értesítést: Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, miszerint a székesfejvári ev. ref. nőegylet a szegény iskolás gyermekeket (felekezeti különbség nélkül) felruházó ünnepélyt a ref. Egyház közseg tanácstermében f. évi nov. 19-én d. u. 3 órakor tartja a mikorra is és a hová az érdeklődő nagy közönséget tisztelettel meghívom és megjelenésüket kérem. Molnár Béláné elnök.

— **Az esti kereskedelmi tanfolyam.** Az immár létrejött esti tanfolyamot a ker. akademia igazgatósága f. hó 20-án nyitja meg; a tanfolyamra eddig is már mintegy 40—45 egyén jelentkezett. A meg beiratkozni óhajtok a keresk. ifjak egyesületé részéről Kiss Sámuel egyesületi jegyzőnél (Kreiser Zsigmond czégnél) f. hó 19. déli 12 óráig még jelentkezhetnek. A 7 óra tervezett tanfolyamra tandíjúl a kereskedő ifjak egyesületének tagjai 28 koronát, a nem tagok pedig 40 koronát fizetnek. Az egyesület ez ügyben Kovács Károly ur elnöklése alatt ma a kereskedők egylete helyiségében esti 1/2, 9 órakor értekezletet tart, a melyre az érdeklődők ez uton meghívattak.

— **Névváltoztatás.** Czuczki János pázmándi születésű ugyanottani lakos vezetéknévet belügyminiszteri engedéllyel „Csáki“-ra változtatta.

— **Távozó zenetanár.** Hermann Ede, a kitünő zenetanár mint értesülünk a helybeli főreáliskolánál 9 éven át lelkes odaadással viselt zenetanári állásáról lemondott. Sajnálattal vesszük tudomásul a jeles mester távozását működése e helyéről, hol oly sok józ sikert ért már el.

— **Alapszakj jóváhagyás.** Az ettyeki olvasókör módosított alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Halálozás.** Herczeghszöllösi Szöllösy Irma f. hó 14-én Sussakon elhunyt. A drága halott hült tetemét e hó 15-én d. u. 4 órakor a tertsóti sírkertben tették le az enyhétendő földre. — Halála közelről érinti Quirini Gusztáv kir. főmérnök, az államépítészeti hivatal főnökének családját is.

— **Megyebizottsági tag választás.** Szabad-Battyán községben a napokban volt meg a megyebizottsági tag választás. Pirchann Gusztáv és Ferenczy János állottak egymással szemben. Az érdeklődés igen nagy fokú volt s a választók is mindannyian a legnagyobb kíváncsisággal tekintettek az eredményre. A lelkesítés akkor tört ki azután, mikor Roskovetz Imre hangos „éljen Pirchann Gusztáv!“ szóval tudtul adta, hogy Pirchann Gusztáv 32 szótöbbséggel győzött. A megválasztott biz. tagot azután felültették virággal feldíszített fogatába és egy kisebb kiadású lovas banderium kíséretében megkerülték vele a falut, majd a lakása előtt megállottak s itt Cséh Juliska üdvözölte az új biz. tagot s egy széles nemzeti színű szallaggal ellátott csokrot nyújtott át a megválasztottnak. Innen a községközösség vonult az éljenző nép, hol dr. Molnár Béla választási elnök üdvözölte néhány szóval a megválasztottat s figyelmeztette a nép ezen valóban kitüntetett s megható szerepére. A választás lefolyása után igen sikerült banket volt.

— **Az önk. tűzoltó egylet házi ünnepélye.** A székesfejvári önkéntes tűzoltó egylet működő csapata f. évi november hó 18-án vasárnap ünnepi 10.000-ik évseget, mely alkalmával a közp. őrtanya helyiségében d. u. 2 órakor Diszgyakorlatot este 8 órakor Társasvacsorát fog rendezni.

— **Az új kórház.** Megirtuk egy multkor számunkban, hogy a páli Szent-Vinczéről nevezett irgalmas nővérek, vizitatoruknak az aly ispanához intézett értesítése szerint az új kórházban az ápolást és gazdaságvitelt átvenni nem hajlandók. Tekintettel arra, hogy a lemondás okául azon esetleg lektüzdhető akadály hozott fel, miszerint a magyar nyelvet értő és beszélő elégséges taggal nem rendelkezik a szerzet, a kórházépítő bizottság a tárgyalások folytatását elhatározta, s felkérte gróf Cziráky Antal biz. tagot és Károly János nagyrépost s káptalani helynököt, hogy ez irányban sziveskedjenek lépéseket tenni. A bizottság ragaszkodván továbbá azon elvi határozatához, hogy a kórházi ápolást és gazdaságvitelt apácákra bizza, addig is, míg a tárgyalások eredményre vezetnek, mivel a kórházat 1901. január 1-én okvetlenül meg akarja nyitni; a kórház szükségleteinek ideiglenes fedezéséről világi ápoló személyzet által fog gondoskodni, az élelmezés és mosás pedig szakácsné alkalmazásával a gondnok felügyelete mellett házilag lesz ellátandó. Reméljük azonban, hogy a gráci irgalmas nővérek meg fogják hallgatni a közbenjárók kérését és a kitűzött határidőre át fogják venni kórház vezetését, mely az ő áldásos kezeikben lesz a legjobb helyen!

Megzavart éjjeli nyugalom. Csütörtökön éjjel 11 órakor rémes segélykiáltások zavarták meg a ködös őszi éjszaka néma csendjét. Segítség! rablók! zsványok! s más ily veszhangok hullámzottak a Táviráda-utcában a Tatai-féle ház kintart ablakaiból. — A háziaszony cselédje ugyanis úgy 11 óra tájban kiment az udvarra, hogy a kertajtót bezárja. Az udvar hátsó részében azonban két sötét alakot pillantott meg és ijedten futott be asszonyához, hogy a házban zsványok vannak. A cseléddel azután a háziaszony leánya is kiment, a szintén rímülve látta a folytonossági hiányokban meglehetősen bővelkedő ködmenekbe és az éj homályába burkolódzott alakokat, a kik még kapuzás előtt lopódzhattak be az udvarba. A leány nem vész-tette el lélekjelenlétét, hanem az ablakhoz sietett és segélykiáltások között kiugrott az ablakon; legelőször is a tüzlőtörtényhez futott. Az ügyeletes tűzoltók mindjárt vasvillákkal és egyéb fogható szerszámokkal fölfegyverkezve siettek a helyszínre, a hol az álmából felriaszott utca népe már meglehetősen tömegbe össze-terülődött türelmetlenül várta a gyanus alakok nyakonsipését. A tüzlőtörtény lámpát gyújtottak és keresték a gubbaszkodó hivatlan vendégeket, a kik az előkészületek alatt, hogyan-hogyansem kerekelt oldottak. Most a rendőrség nyomozza őket.

Sertésvész. Vértes-Boglár községben a sertésvész járványszerűleg fellépett, miert is a vaáli járás főszolgabírája a nevezett község összes sertésállományát zár alá helyeztette.

Öngyilkos telkes gazda. Etyeki tudósítónk egy jó módú telkes gazda szomorú sorsáról értesít bennünket. Schimigel József Etyek községében meglehetősen jó módban élt, a napokban a padlóson felakasztotta magát s hozzátartozói már csak az élettelen hullát vehették le a padlás gerendáról. A öngyilkos még javorkabéli férfi volt mintegy 39 éves. Hogy tettét mi okból követte el nem lehet tudni, de mint családja beszéli már régebbi idő óta bizonyos buskomor-ság és különösen üldözési mánia kezdett nála kifejlődni. A szegény ember már természetből fogva igen nehéz gondolkodású volt s az utóbbi időben némi adósságai is keletkeztek, ehhez járult még az is, hogy erőt vett rajta a neje iránti féltékenysége. Ez azután annyira megzavarta az amugy is gyenge idegzetű ember agyát, hogy az örültség jelei kezdtek mutatkozni nála. Végzetes tette előtt is felment Budapestre s visszajövet Kelenföldnél leszállt a vonatról s gyalog indult hazafelé azt állítván, hogy őt üldözik s miadentűt keresik. Majd vallási rajongásba esett, folytonosan imádkozott s még az öngyilkosság pillanatában is a kezében volt az imakönyv. A csizmaszárban egy kis czédulát találtak, a melyen családjától búcsuzott: „Igen sajnálom őt kis gyermekemet”, — írta — „de nem tehettem másként”. A szerencsétlen megzavarodott embert nagy részvét mellett temették el.

Forint, korona, márka, frank. Teljes rokonérzéssel fordulunk, a szegény luxemburgiak felé, a kiknek pénzügyi életében most az a neve-

zetes változás történt, hogy az eddigi frank rendszer helyét a márka rendszer foglalta el. Mi, a kik forintokban gondolkodunk és koronákkal fizetünk, vagy hogy szerényebbek legyünk. Krajczárral számítottunk és fillérekkel maradtunk adósok, tökéletesen megértjük a jó luxemburgi gondját. Hivatalosan a márka és ennek a százedrésze: a pennig szerepel, de a mindennapi életben annyira gyökeret vert már a frank-számítás, hogy a luxemburgi ember ha a márkaról hall, arra gondol, hogy ebben százhusz és egynehány centime van és nem arra, hogy száz pennig. A színházak alkalmazkodnak is a nép régi szokásához és így a színlapon például az 50 pennig hely arát 62 és fél centimenak hirdetik. Képzhetjük, hogy az e fajta átszámítás milyen nehézséggel jár és mennyi galibát létező elő a mindennapi életben. Akár csak nálunk. Mert állítólag Budapesten történt meg, hogy egy apa következőleg végrendekezett 750 forintnyi vagyonáról: az első fiu kapjon 179 forint és 142 koronát, a második 168 forintot és 164 koronát, a harmadik pedig 188 forintot és 124 koronát. A fiuk pörre mentek, mert mindegyik mellőzöttnek látta magát, míg egy ügyes fejszámoló fel nem világoztatta őket, hogy tulajdonképpen mind a hárman egyenlő összeget kaptak, tudniillik 250 forintot. A ki szereti az e fajta problémákat, kiszámíthatja, hogy csakugyan így van.

Zene ostály. Szives tudomására hozom a m. t. közöngnek, hogy méltányolva azon szives támogatást, a melyben az elmúlt téli idény zeneostályei alkalmával részesültem, elhatároztam, hogy minden szombatban a helybeli houvéd zenekar közreműködésével zeneostályt rendezek. Főtörékvésem leend, hogy bár áldozatok árán is, m. t. vendégeimnek kellemes szórakozást nyujsak, *kitűnőkávéházi italok, hideg buffet mérsékelt árak pontos és figyelmes kiszolgálással* pedig szives pártfogásukat kiérdemeljem. Teljes tisztelettel *Pekete Géza*, „Otthon” kávé.

Csak 4 koronáért 200,000 korona nyerhető. Különösen kedvező nyeresési esélyeket nyújt az ő Felsőge által engedélyezett új államsorsjáték sorsjegyei, minthogy 18,122 sorsjegy 428,640 korona készpénzben kerül egyszerre sorsolásra és a főnyeremény 200,000 korona. Állami felügyelet és kezesség. Minthogy e 4 koronás sorsjegyek előreláthatólag gyorsan elfognak, ajánlatos, hogy ily sorsjegyekre szóló megrendelések a Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaságnál (Budapest, Gizellá-tér, Hass-Palota) mielőbb, de legkésőbb 8 napon belül beküldessenek. — A nevezett intézetnél osztálysorsjegyek is kaphatók eredeti árakon és megjegyezzük hogy ez egyuttal az ország legnagyobb osztálysorsjegy-elárusító helye, mely a sorsjegy-vevőknek a legnagyobb előnyöket és biztonságot nyújtja.

Irodalom.

A katolikus egyetem. Két beszéd dr. Mihályfi Akostól. A nyáron tartott kath. kongresszuson megint felcsillant a remény, hogy végre

mégis csak meg fog születni a kath. egyetem. Ezt a reményt dr. Mihályfi akos két beszéde kel-tette, melyeket a kath. nagygyűlésen mondott el ez ügyben. Kifejtette, hogy külföldön virágzó kath. egyetemeket hozott létre a társadalom s mikor rámutatott azokra az áldozatokra, a melyeket eddig a magyar társadalom hozott, abból reményt ébresztett, hogy nálunk is csak felállítják a kath. egyetemet. Ezen áldozatok már oly nagy összegre rúgnak, hogy Mihályfi külön egyetemi bizottság szervezését tartja szükségesnek s egyuttal lelkes felhívást bocsájított ki az egész magyar kath. társadalomhoz, járuljon adományaival a nagy mű létrehozásához. Ez a két érdekes beszéd lényege, a melyek most külön kiadásban is megjelentek. Azt hisszük, a kath. egyetem minden híve érdeklődéssel fogja olvasni ezt a füzetet.

Az „Egyházi Közlöny” 46. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezércikk: Ebredésünk. — Egyházi értesítő. — Az iskola és a templom. — Tárca: Párisi kőpek. — Hétről-hétre. — Gondolatok magunkról magunknak. — Mt olvassz? — Amerikai stíleben. — A kongrua. — Az öngyilkosságról. — Elvi jelentőségű döntvény a papi borjárandóságban pénzübeli beváltása ügyében. — Lelkipásztor. — Szószék. — Kérdések és feleletek. — Irodaiom. — Személyi hírek. — Memento. — Hírek. — Hirdetések. A megrendelések Budapest, VII., Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetési ára egy évre 10 kor.

Felolós szerkesztő: Chay Antal.

Szőlővesszők és gyümölcsfák eladó!

Bővebb értesítés nyerhető Székesfe-jervár, Vázar-tér 17. szám. Ugyanott egy két lóra való istálló kiadó.

B O R ! !

Mélt. Stankovansky ur szállószetéből egy liter 60 fillér kihordásra! Hogy a fogyasztó közönségnek ne keljen otthon hordósbort tartani, 4 liter 2 üvegben házhoz szállítatuk 2 kor. 40 fillérért, ugyanazon árban a pinczéből szolgál-tatuk ki literes palaczkokban.

Tisztelettel Szokolczay Lajos, vendéglős.

Nagy karácsonyi és ujévi selyemáru-eladás

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruházában. BUDAPEST, IV. kerület, Bécsi-utca 4. szám.

Kezdődik november 15-én és tart december végéig.

A többek között a következő árak kerülnek eladásra, u. m.:	
Liberty mervelleux, tiszta selyem, több mint 150 szírnayalat, mért. 78 kr.	Mosóselyem, valójúl mosható 80 cm. széles, mértéje 95 kr. és feljebb.
Mosóbarsonyok, mértéje 75 kr. és feljebb.	Taffetas, csilkos és kockás, garant. tiszta selyem, mért. 98 kr.
Lyon foulard japon és chinai selyem, mértéje 58 kr. és feljebb.	Fekete mintázott selyem, garant. tiszta selyem, mért. 85 kr. és feljebb.

Szives figyelembe ajánljuk maradék-osztályunkat, hol bluzok, egész toilették és juponokra alkalmas maradékok rendkívül olcsó áron kaphatók. — A fenti szabott árak november 15-től december végéig érvényesek. — Czegünköl a tulbecslés teljesen ki van zárva, mivel az árak minden egyes czikken számokban láthatók.

Vidékre mintákkal kívánatra készségeel szolgálunk.